

РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ РОБІТ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ У 2019 РОЦІ

У 2019 році Державною науковою установою "Книжкова палата України імені Івана Федорова" виконано дві наукових теми: "Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2018—2019 рр. та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів" і "Розроблення баз даних поточної державної бібліографії України 2018—2019 рр. та ретроспективного фонду періодики 1961 р., образотворчих і картографічних видань 1951 р."

Тема 1. Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2018—2019 рр. та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів.

Керівник: директор, професор Сенченко М. І.

Результати НР та їх впровадження:

1. Зведення, угруповання первинних адміністративних даних про випуск періодичних, продовжуваних, та неперіодичних видань у 2018—2019 рр. за основними кількісними і якісними показниками та складання річного звіту.

Розроблено зведені адміністративні дані (звіти) про випуск періодичних і продовжуваних видань за кількісними і якісними показниками у 2018 р. Дані подано в Держкомтелерадіо, Державну службу статистики 26.03.2019.

Розроблено зведені адміністративні дані (звіти) про випуск газет в Україні за кількісними і якісними показниками у 2018 р. Дані подано в Держкомтелерадіо, Державну службу статистики 26.03.2019.

Розроблено зведені адміністративні дані (звіт) про випуск неперіодичних видань за кількісними і якісними показниками у 2018 р. Дані подано в Держкомтелерадіо, Державну службу статистики 26.03.2019 для складання офіційної державної статистики.

Розроблено аналітичні огляди щодо випуску періодичних і продовжуваних та неперіодичних видань у 2018 р. Аналітичні огляди подано в Держкомтелерадіо з інформаційними записками за відповідний період.

Оперативні дані про випуск видань за 2019 р. опубліковано на сайті Книжкової палати України.

2. Аналіз стану функціонування системи обов'язкового примірника видань України.

Розроблено остаточні узагальнені дані про надходження ОП видань України за 2018 р. та узагальнені дані про надходження ОП видань України за I кв., I півріччя, за 9 місяців 2019 р. та станом на грудень 2019 р. подано в Держкомтелерадіо з інформаційними записками за I, II, III кв. 2019 р., за 2019 – у заключному звіті.

За результатами контролю щодо своєчасного подання звітів про випуск книжкової продукції та доставляння ОП й ліквідації заборгованості (289 звітів та ОП 794 назв видань) на грудень 2019 р. суб'єктам видавничої справи України направлено 1 офіційний (рекомендований) та 115 електронних листів. Як результат проведеної роботи – 51 суб'єкт видавничої справи дослали 1141 звіт за формою 1-В (книги) та 29 доставили 317 ОП видань.

За результатами аналізу звітів про випуск друкованих ЗМІ на грудень 2019 р. суб'єктам діяльності цих видань направлено 7 офіційних (рекомендованих) та 31 електронний лист щодо ненадсилання звітів та недоставляння ОП видань. Підсумком проведеної роботи стало те, що 15 суб'єктів діяльності друкованих ЗМІ дослали 9 звітів за формою 1-В (ЗМІ) та доставили ОП 15 назв видань.

Упродовж звітнього періоду 510 видавців книжкової продукції і 176 суб'єктів діяльності друкованих ЗМІ отримали консультації з приводу виконання положень нормативних документів, законодавчих актів стосовно доставляння ОП видань та звітності.

Аналітичні огляди щодо виконання Закону України "Про обов'язковий примірник документів" державними видавництвами сфери управління Держкомтелерадіо у 2018 р. та I півріччі 2019 р. подано в Держкомтелерадіо з інформаційними записками за I та III кв. 2019 р.

3. Актуалізація інформаційних баз даних друкованих ЗМІ.

Актуалізовано базу даних друкованих ЗМІ 2017–2019 рр. Базу даних використано для надання послуг, інформування громадськості та опубліковано на сайті Книжкової палати України.

4. Моніторинг українських та зарубіжних джерел масової інформації, аналіз їх інформаційної насиченості, виявлення потенційних загроз національній безпеці України в інформаційній сфері, впливу матеріалів ЗМІ на формування іміджу України у світі, ознак прихованого інформаційно-психологічного впливу на цільову аудиторію.

Розроблено аналітичні огляди: за результатами моніторингу ЗМІ щодо інформаційної насиченості та змісту матеріалів ЗМІ; висвітлення у ЗМІ питань книговидавництва в Україні у 2019 р.; висновки та практичні рекомендації з цього питання подано в Держкомтелерадіо з інформаційними записками за відповідний період та у заключному звіті.

Актуалізована БД українських і зарубіжних ЗМІ, які висвітлює ситуацію в Україні у 2019 р.

5. Дослідження стану оформлення неперіодичних (книжкових) видань суб'єктами видавничої справи з державною формою власності.

Аналітичні огляди щодо дотримання положень нормативних документів суб'єктами видавничої справи в оформленні вихідних відомостей у книжкових виданнях за I, II, III кв. 2019 р. подано в Держкомтелерадіо з інформаційною запискою за відповідний період, за рік – у звіті.

Створена база даних "Перелік помилок в оформленні вихідних відомостей у книжкових виданнях" за 2019 р.

6. Актуалізація бази даних законодавчих та нормативних документів у сфері інформації, видавничої та бібліотечної справи.

Аналітичний огляд щодо змін у БД законодавчих документів за результатами року подано у звіті.

7. Розроблення та впровадження в Україні національного еталону Універсальної десяткової класифікації (УДК).

Розроблено електронний інформаційний масив "Методика індексування документів за УДК: загальні правила".

Розроблено правила індексування за УДК для можливості створення авторитетних індексів УДК, що значно полегшить і зменшить різноманітність індексів УДК у бібліотеках, інформаційних центрах, видавництвах, тощо. Методика складається із восьми основних правил.

Розроблено електронний інформаційний масив українською мовою 3-го видання УДК із врахуванням зв'язки із основним еталонним електронним інформаційним масивом MRF 2012 англійською мовою.

Актуалізований електронний інформаційний масив українською мовою 3-го видання УДК містить Допоміжних таблиць понад 10 000 рубрик; Основної таблиці класів 0/9 (понад 60 000 рубрик).

8. Підготовка наукових статей до довідника "Календар знаменних і пам'ятних дат".

Створено електронні ресурси "Календар знаменних і пам'ятних дат" за II, III, IV кв. 2019 р., I кв. 2020 р. використано для інформування громадськості, випуску та розповсюдження однойменного видання.

9. Моніторинг та аналіз використання ISBN, ISMN користувачами.

База даних суб'єктів видавничої справи (видавців)–користувачів систем ISBN та ISMN за 2019 р.

Станом на 29.12.2019 користувачами системи ISBN в Україні є 4521 суб'єкт видавничої справи (видавець), що здійснюють свою діяльність відповідно до чинного законодавства. Упродовж 2019 р. зареєстровано 106 нових видавців-користувачів, яким присвоєно відповідні ідентифікатори видавців у системі ISBN та 11 нових видавців-користувачів, яким присвоєно відповідний ідентифікатор видавця у системі ISMN.

Розроблено електронний реєстр помилкових ISBN, ISMN та електронні реєстри ідентифікаторів видавців у системах ISBN, ISMN за 2019 р. використано для публікацій помилкових ISBN, ISMN в державних бібліографічних покажчиках.

10. Актуалізація веб-сайту Книжкової палати України.

Актуалізовано сторінки:

"Друк України". Опубліковано статистичні звіт випуску видавничої продукції в Україні за 2018 р., I квартал, I півріччя та 9 місяців 2019 р. Інформаційне наповнення розділу "Оперативні данні випуску видавничої продукції" оновлюється щотижня.

"Друковані засоби масової інформації". Актуалізовано інформацію про газетні, періодичні та продовжувані видання журнального типу, обов'язкові примірники яких надійшли в Книжкову палату України у 2019 р.

"Правові та нормативні документи" доповнено новими правовими документами, оновлено тексти законів, що були змінені у 2019 р., вилучено документи, що втратили чинність.

"На книжкову полицю", "Видання для фахівців". Галереї доповнено новинками книжкових видань, обов'язкові примірники яких надійшли в Книжкову палату України у 2019 р. Для галереї "На книжкову полицю" відібрано 105 видань.

"Календаря знаменних і пам'ятних дат". Інформаційне наповнення розділу оновлюється щомісяця.

"Вісник Книжкової палати". Електронні копії журналу №№ 1–11 за 2019 р. опубліковано на сторінці веб-сайту Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

"Універсальна десяткова класифікація", Оновлено інформацію в рубриках: "Публікації про УДК", "Новини про УДК", "Видання УДК", "Семінари та конференції з УДК", "Запитання–Відповіді".

Тема 2. Розроблення баз даних поточної державної бібліографії України 2018—2019 рр. та ретроспективного фонду періодики 1961 р., образотворчих і картографічних видань 1951 р.

Керівник: заступник директора з наукової роботи Гуцол Г. О.

Результати НР та їх впровадження:

У 2019 р. створено бази даних електронних каталогів, поточної та ретроспективної державної бібліографії, тематичні бази даних загальним обсягом 85 562 записи.

1. Аналітико-синтетичне опрацювання документного потоку видань України 2018—2019 рр. і створення поточних бібліографічних баз даних.

Створено бази даних 2018—2019 рр. електронних каталогів на всі види неперіодичних і періодичних видань, бази даних поточної державної бібліографії книг, авторефератів дисертацій, нотних, образотворчих, картографічних видань та статей з періодичних і продовжуваних видань.

Обсяг поточних баз даних — 81 176 записів, у тому числі:

- бази даних електронних каталогів неперіодичних видань — 26 507 записів;
- бази даних електронних каталогів періодичних і продовжуваних видань — 4 085 записів;
- бази даних державної бібліографії (літописів) — 50 584 записи.

За матеріалами поточних бібліографічних баз даних державної бібліографії 2018—2019 рр. підготовлено і випущено 55 номерів друкованих державних бібліографічних покажчиків та 4 електронних ("Літопис газетних статей"). Матеріали з баз даних "Літопис рецензій" двічі на рік уміщувалися окремим розділом в "Літопис журнальних статей".

2. Забезпечення тематичної повноти і актуальності баз даних державної бібліографії.

Розроблено нові редакції переліків періодичних і продовжуваних видань для суцільного перегляду і відбору публікацій у бази даних "Літопис газетних статей" та "Літопис журнальних статей" 2018 р.:

Перелік газет містить 46 назв видань.

Перелік журналів, бюлетенів і збірників — 425 назв видань.

Переліки опубліковано на веб-сайті Книжкової палати України у розділі "Видавнича діяльність". Перелік газет за адресою http://www.ukrbook.net/spysok_gaz_2019.pdf, перелік періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за адресою http://www.ukrbook.net/spysok_zhurn_2019.pdf.

3. Підготовка аналітичних оглядів за матеріалами баз даних державної бібліографії.

Розроблено аналітичні огляди за матеріалами бази даних державної бібліографії 2018 р. з використанням бібліометричних методів дослідження:

— "Книги України в дзеркалі державної бібліографії";

— "Дослідження тематичної спрямованості публікацій у науковій періодиці України 2018 року за розділами УДК".

За матеріалами аналітичних оглядів на основі бібліометричного аналізу баз даних державної бібліографії 2018 р. книг і журнальних статей опубліковано дві статті у "Віснику Книжкової палати" (№ 7, С. 9—17; № 8, С. 10—17).

4. Актуалізація зведених бібліографічних баз даних.

У 2019 р. зведені бази даних актуалізовано 78 083 записами, у тому числі бази даних електронних каталогів 26 507 записами, державної бібліографії — 51 576 записами.

Загальний обсяг зведених бази даних становить 1 561 037 записів, у т. ч. електронних каталогів 590 083 записи, державної бібліографії 970 954 записи.

Зведені бази даних використовуються для контролю за доставлянням обов'язкового примірника, досліджень фонду Державного архіву друку, надання тематичних бібліографічних, адресних, уточнювальних та фактографічних довідок державним органам влади, органам прокуратури, суду, на адвокатські запити, іншим юридичним і фізичним особам, підготовки наукових статей та видань Книжкової палати України, обслуговування користувачів.

5. Аналітико-синтетичне опрацювання фонду Державного архіву друку і створення ретроспективних бібліографічних баз даних.

Розроблено ретроспективні бібліографічні бази даних загальною кількістю 3377 записів, зокрема за видами:

— газетних видань 1961 р. — 1203 записи;

— періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за 1961 р. — 430 записів;

— образотворчих та картографічних видань 1951 р. — 651 запис;

— журналів мовою їдиш 1922—1948 рр. — 81 запис;

— бази даних "Письменники доби становлення української державності" — 1012 записів.

Ретроспективні бази даних використовуються для надання тематичних бібліографічних, адресних, уточнювальних та фактографічних довідок державним органам влади, органам прокуратури, суду, іншим юридичним і фізичним особам, підготовки наукових статей та видань Книжкової палати України, обслуговування користувачів тощо.

На основі аналізу баз даних підготовлено і опубліковано дві статті у журналі "Вісник Книжкової палати".

Фонд Державного архіву друку.

У 2019 р. в Книжкову палату України надійшло 97 329 обов'язкових примірників документів. Цими виданнями поповнено архівний фонд (табл. 1).

Таблиця 1 — фонд Державного архіву друку станом на 02.01.2020

<i>Вид видань</i>	<i>Кількість (друк. од.)</i>
Книги і брошури	1 110 420
Автореферати дисертацій	90 438
Газети	10 975 761
Періодичні (крім газет) та продовжувані видання (журнали, бюлетені, календарі)	428 643
Нотні видання	21 022

Образотворчі видання	93 769
Картографічні видання	4 558
Текстові аркушеві видання	1 954 644
Електронні видання	919
Службові видання	7 880
Видання групового опрацювання	28 226
Всього:	14 716 280

7. Формування тематичних баз даних для здійснення міжнародного обміну бібліографічною інформацією.

Загальний обсяг створених баз даних — 1009 записів, зокрема:

- щодо європейської інтеграції України — 722 записи;
- щодо євроатлантичної інтеграції України — 99 записів;
- публікацій про Республіку Білорусь і білоруською мовою за 2019 р. — 188 записів.

Вміст баз даних щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України щоквартально надавався Держкомтелерадіо у складі інформаційних записок, а також у складі звіту.

Вміст баз даних публікацій про республіку Білорусь та білоруською мовою за 2019 р. щоквартально надсилався електронною поштою в Національну книжкову палату Білорусі для публікації в бібліографічному покажчику "Беларусь у сусветным друку" згідно з Договором від 09.02.2012 про інформаційне співробітництво між Національною книжковою палатою Білорусі та Книжковою палатою України з метою міжнародного обміну бібліографічною інформацією.